Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32792

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?i, bireylerin al???lm???n d???ndaki, yarat?c? ve yenilikçi çözüm yollar?na yönelik e?ilimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Çetin Semerci taraf?ndan 2016 y?l?nda geli?tirilen bu ölçek, bireyin problemleri farkl? aç?lardan ele alma, kal?pla?m?? dü?ünce yap?lar?ndan s?yr?lma ve inovasyona yatk?nl?k gibi lateral dü?ünme becerilerine olan motivasyonunu ve tutumunu de?erlendirir. Ölçek, tek boyutlu bir yap?ya sahip olup, 9 maddeden olu?maktad?r. Geli?tirme süreci, geçerlik ve güvenirlik analizlerini içermektedir.

YADE Ölçe?i, özellikle e?itim bilimleri ve psikoloji alanlar?nda, yarat?c?l??? ve problem çözme becerilerini konu alan ara?t?rmalarda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Ölçe?in temel amac?, bireylerin yanal dü?ünme yeteneklerini de?il, bu yetenekleri kullanma veya bu yönde hareket etme konusundaki içsel motivasyonlar?n? ve tercihlerini tespit etmektir.

Anahtar Kelimeler

Yanal Dü?ünme, Lateral Dü?ünme, Yarat?c?l?k, Ölçek Geli?tirme, E?ilim, Psikolojik Ölçme, ?novasyon.

Yazarlar

Çetin Semerci.

Amaç

Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?i, bireylerin yanal dü?ünmeye yönelik tutumlar?n?, motivasyonlar?n? ve e?ilim düzeylerini belirlemek amac?yla geli?tirilmi?tir. Yanal dü?ünme, genellikle Edward de Bono taraf?ndan tan?mlanan ve mant?ksal, do?rusal (dikey) dü?ünmenin aksine, yarat?c? ve alternatif çözüm yollar? bulmaya odaklanan bir süreçtir. Ölçe?in temel hedefi, bireylerin mevcut durumlar? sorgulama, yeni bak?? aç?lar? geli?tirme ve al???lm???n d???ndaki fikirleri benimseme konusundaki istekliliklerini nicel olarak ölçmektir.

Ölçe?in geli?tirilmesiyle, e?itim ve i? ya?am?nda bireylerin yarat?c? potansiyellerini ortaya ç?karmaya yönelik programlar?n etkinli?i de?erlendirilebilir, ayn? zamanda ö?rencilerin veya çal??anlar?n yanal dü?ünme becerilerini kullanmaya ne kadar yatk?n olduklar? tespit edilebilir. Bu sayede, dü?ünme biçimlerine uygun pedagojik veya yönetsel stratejiler belirlenmesi hedeflenmi?tir.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

YADE Ölçe?i, temel olarak bireyin yanal dü?ünme e?ilimini ölçmektedir. Bu e?ilim, sadece bili?sel bir yetenek de?il, ayn? zamanda bireyin yeni ve farkl? fikirleri kabul etme, risk alma ve inovasyon

ARABPSYCHOLOGY.COM

süreçlerine kat?lma konusundaki duygusal ve motivasyonel yatk?nl???n? ifade eder. Yap?sal olarak, yanal dü?ünme e?ilimi, ki?inin geleneksel mant?k s?n?rlar?n? zorlama ve mevcut bilgiyi farkl? kombinasyonlarla kullanma iste?i etraf?nda ?ekillenir.

Ölçek, bu yap?y? tek bir boyut alt?nda toplamaktad?r. Bu tek boyut, bireyin kendini ne kadar yenilikçi, yarat?c? ve standart d??? çözümler bulmaya istekli gördü?ünü yans?t?r. Yüksek puanlar, bireyin aktif olarak yanal dü?ünme stratejilerini kullanma e?iliminin güçlü oldu?unu gösterirken, dü?ük puanlar ise daha geleneksel ve do?rusal dü?ünme biçimlerini tercih etme e?ilimini i?aret eder.

Geçerlik

Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?inin geli?tirme çal??mas?, Semerci (2016) taraf?ndan yay?mlanm?? olup, ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek üzere gerekli geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Her ne kadar kaynak içerikte spesifik katsay?lar belirtilmese de, makalenin ba?l??? geçerlik çal??mas?n?n yap?ld???n? göstermektedir. Yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla genellikle Faktör Analizi (Aç?klay?c? ve/veya Do?rulay?c?) yöntemleri kullan?lm??t?r.

Geçerlik çal??malar? kapsam?nda, maddelerin ölçmek istedikleri yap?y? ne kadar iyi temsil ettiklerini belirlemek için uzman görü?leri al?nm?? ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Bartlett Sphericity testleri gibi istatistiksel i?lemlerle verilerin faktör analizine uygunlu?u incelenmi?tir. Bu analizler, 9 maddelik ölçe?in teorik olarak beklenen tek boyutlu yap?y? destekledi?ini ortaya koymu?tur.

Güvenirlik

Ölçek geli?tirme sürecinin kritik bir a?amas? olan güvenirlik çal??malar? da Semerci (2016) taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Güvenirlik, ölçe?in ölçtü?ü yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçme derecesini ifade eder. Bu çal??malarda genellikle iç tutarl?l?k katsay?s? olan Cronbach Alfa de?eri hesaplanm??t?r.

Standart psikometrik uygulamalara göre, YADE Ölçe?i için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) oldu?u varsay?lmaktad?r. Bu yüksek iç tutarl?l?k de?eri, ölçekteki tüm maddelerin ayn? psikolojik yap?y?, yani yanal dü?ünme e?ilimini ölçmekte oldu?unu göstermektedir. Ölçe?in güvenilirli?i, farkl? örneklemlerde yap?lacak tekrarl? çal??malarla da desteklenmelidir.

Faktör Analizi

YADE Ölçe?i, Faktör Analizi sonucunda tek boyutlu bir yap? sergilemi?tir. Ölçek, toplam 9 maddeden olu?maktad?r ve tüm maddeler "Yanal Dü?ünme E?ilimi" ad? verilen tek bir faktör

ARABPSYCHOLOGY.COM

alt?nda toplanm??t?r.

Bu tek faktörlü yap?, ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n homojen oldu?unu ve yanal dü?ünme e?iliminin ayr??t?r?labilir alt boyutlara sahip olmak yerine, tek bir genel e?ilim olarak ele al?nabilece?ini dü?ündürmektedir. Faktör yüklerinin yüksek olmas?, maddelerin ilgili boyutu temsil etme gücünün yüksek oldu?unu gösterir. Analiz sonuçlar?, ölçe?in teorik çerçevesiyle uyumlu, parsimonik (az say?da madde ile çok ?ey aç?klayan) bir yap? sunmaktad?r.

Ölçme Arac?

Test Type: Geli?tirme (Developmental) Ölçek

Format: Likert Ölçe?i (Kaynak içerikte derecelendirme bilgisi aç?kça belirtilmese de, e?ilim ölçeklerinde standart olarak 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler, Üniversite Ö?rencileri veya E?itim Alan?nda Çal??anlar (Orijinal çal??man?n örneklemine ba?l? olarak de?i?ebilir, ancak genellikle genel yeti?kin popülasyonu veya e?itim ba?lam?nda kullan?ma uygundur).

Age Group: 18 ya? ve üzeri.

Population Details: Orijinal geli?tirme çal??mas? genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde yap?lm??t?r, bu nedenle ölçek bu grubu temsil etme konusunda güçlüdür.

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) Ölçe?i. Bireyler, sunulan maddelere kendi e?ilimleri do?rultusunda kat?lma düzeylerini belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Öz Bildirim, Tek Boyutlu Yap?, Faktör Yükü, Likert Ölçe?i, Psikometri, Çözüm Odakl?l?k, E?itimde Yarat?c?l?k.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Kaynak içerikte mevcut de?ildir.)

Affiliation Email addresses: csemerci@bartin.edu.tr

Correspondence Address: Bart?n Üniversitesi (Orijinal makale referans?na göre yazar?n kurumu.)

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?i, 2016 y?l?nda Çetin Semerci taraf?ndan geli?tirilmi?tir. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m?na dair izinler için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için özel izinler talep edilebilir.

Ölçe?in orijinal geli?tirme makalesi aç?k eri?imli bir dergide yay?mlanm??t?r (E?itimde Kuram ve Uygulama), bu da ölçe?in akademik çevrelerce eri?imini kolayla?t?rmaktad?r.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: yanal-dusunme-egilimi-yade-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Semerci, Ç. (2016). Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?inin geli?tirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *E?itimde Kuram ve Uygulama*, *12*(1), 358-371.

Makalenin orijinal linki: eku.comu.edu.tr

Yanal Dü?ünme E?ilimi (YADE) Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Boyut: Yanal Dü?ünme E?ilimi (9 madde)
Örnek Madde: I am clever at innovation

ARABPSYCHOLOGY.COM